

<https://www.stockholmdirekt.se/nyheter/hard-kamp-om-uppdragen-i-popular-app/reprjc!h2Ptxu@hvXhX3XJL2kL7TQ/>

<https://arbetet.se/2017/03/20/fick-sparken-pa-sms-efter-kontakt-med-facket/>

<http://proletaren.se/artikel/inget-skydd-unga-arbetare-hos-yepstr>

Hård kamp om uppdragen i populär app

Återvinningstjänsten Tiptapp har blivit en succé och appen har i dag 150 000 användare i Stockholm. Mhamed Kir Elmod som tagit uppdrag i ett och ett halvt år säger att konkurrensen hårdnat och ersättningen pressats ner.

Publicerad 19:30, 3 okt 2018

Den ena blir enkelt av med gamla saker eller skräp, den andra får betalt för att hämta det. Det är grundtanken med appen Tiptapp. Allt från enorma mängder bråte till enstaka sopsäckar läggs ut för avhämtning. Arvodet för den som hämtar upp sakerna varierar rejält. Den som plockar upp ett par gamla skumsläckare kan få 50 kronor medan den som är villig att forsla bort en kompost kan tjäna ett par tusen. Ett mer udda inslag bland annonserna är en kvinna i Djursholm som vill ha frukosten hemlevererad för 100 kronor.

40-åriga Mhamed Kir Elmod har under ett och ett halvt år tagit körningar via appen.

– En del vill ha en burgare eller ett paket cigg. En gång åkte jag hemifrån Botkyrka till Östermalm med ett paket cigaretter. Det var vid 22-tiden och jag fick 300 kronor. Den sortens jobb händer kanske en gång i veckan. Men numera jobbar jag oftast bara till åtta på kvällarna, säger Mhamed.

Stenhård konkurrens

Antal körningar per dag varierar rejält, vissa dagar kan han få 3-4 jobb, andra dagar inget alls. Mest brukar det vara på eftermiddagar/kvällar och helger. Men det är många som slåss om uppdragen.

– Man måste hålla koll på appen hela tiden. När en annons läggs upp har du ungefär tio sekunder på dig innan den är borta igen. Det är först till kvarn som gäller och konkurrensen är jättehård, förklarar Mhamed.

Tungt och stressigt

Enligt Mhamed har arvodena rasat i takt med att konkurrensen ökat. Många vill ha jobben och betalningen står inte alltid i proportion till arbetsinsatsen.

– Det är väldigt tungt och stressigt jobb och man blir ganska trött. Ofta är det mycket mer som ska hämtas än det som syns på bilden. Men då är det bara att gilla läget, jag har ju ändå åkt dit. För mig är det en extrainkomst, men jag vet att det finns de som försöker leva på det fast det egentligen är omöjligt, säger han.

David Höök, en av Tiptapps grundare, skriver i ett mejl att de inte har sett att ersättningsnivåerna skulle ha blivit lägre.

Finns det exempel på folk som jobbar så mycket att de kommer upp i summor som är jämförbara med ett heltidsjobb?

– Det vi kan se är att vissa användare såklart är mer aktiva än andra. Men också att de är aktiva i perioder. Att de använder appen ett tag, cirka tre månader, för att sedan ha ett uppehåll. Tiptapp ska inte ses som en arbetsförmedlare utan som ett sätt där du när tillfälle ges kan hjälpa en annan användare som behöver hjälp på ett resurseffektivt sätt, skriver han.

Appen har kritiserats för att människor som befinner sig utanför arbetsmarknaden utnyttjas. Vad säger ni om det?

– Personer utanför arbetsmarknaden och i behov av pengar för att klara sitt uppehälle kanske söker sig till oss för att få in en extra peng, på samma sätt som att en kan sälja saker på blocket för att få in en extra intäkt. Det är som sagt ingen information vi har och att våra användare blir utnyttjade är inget vi känner igen oss i, skriver David Höök.

Forskaren: Delningstjänsterna kommer att bli fler

Tiptapp, Uber, Taskrunner, klädbytardagar, återanvändningscentraler... Allt fler använder delningstjänster och enligt forskaren Oksana Mont är det en utveckling som är här för att stanna.

Oksana Mont är forskare vid Lunds universitet och har forskat inom delningsekonomi. Hon är övertygad om att vi kommer få se fler delningstjänster i framtiden, inte minst kopplade till våra hem i form av fler gemensamma utrymmen och återanvändningsplatser.

När det gäller appen Tiptapp och de röster som säger att tjänsten exploaterar människor som befinner sig utanför arbetsmarknaden menar hon att det som alltid finns två sidor av saken

– Jag är kluven. Är det bättre att få bidrag och känna sig utanför samhället än att på det här viset komma in i samhället och samtidigt få betalt? Men det är klart att det är ett problem om det är för dåligt betalt.

Inte självklart klimatsmart

Delningsekonomi förekommer allt mer frekvent även i liten skala, genom till exempel klädbytdagar. Det är dock inte självklart att den sortens initiativ ger de miljöeffekter som ofta framhävs.

– Om man delar istället för att köpa nytt är det positivt, men om man gör både och ökar vår konsumtion istället. När vi har frågat människor hur det påverkar deras klädinköp har det visat sig att det inte förändrar deras beteenden alls. De minskar inte sina klädinköp överhuvudtaget. En annan generell rekyleffekt är att det är billigt, vilket är bra för den privata ekonomin. Men vad gör man med sina sparade pengar? Om de går till en Thailandsresa blir det ingen miljövinst alls, säger Oksana Mont.

Mer om Tiptapp

Den vanligaste annonstypen är "Tiptappas bort" som innebär borthämtning av saker som till exempel hör hemma på återvinningen eller som kan återanvändas.

I Stockholm läggs flest annonser ut i innerstaden. Därefter kommer Bromma, Täby, Hägersten och Lidingö.

Av de 150 000 som laddat ned appen har 60 000 uppgett att de vill ta uppdrag.

Fick sparken på SMS efter kontakt med facket

Cykelbudet Carlos Gomes fick sparken på SMS efter att han kontaktat facket. Nu riktar han skarp kritik mot arbetsmiljön på budföretaget Foodora.

Karl Martinsson

Publicerad

20 Mar 2017

Foto: Jessica Gow/TT (bilden är ett montage)

”Cheers man, stay strong stay cool”. Så avslutades SMS:et där Carlos Gomes fick beskedet att hans kontrakt som budcyklist inte skulle förnyas. Meddelandet kom från

budföretaget Foodora dagen efter att Transportarbetarförbundet, där Carlos är medlem, kontaktade företaget. De ville diskutera varför Carlos inte fått någon sjuklön utbetald efter en lunginflammation under vintern.

– Jag orkade inte vara utan rättigheter längre utan gick till facket om sjuklönen, säger han.

Meddelandet från Foodora fick dock inte Carlos att ge upp.

– Jag ringde till dem och sa att de inte kunde sparka mig sådär. Jag har rättigheter, säger han.

Han menar själv att han är fastanställd av företaget, en åsikt han delar med facket. Han har jobbat ungefär elva månader som cykelbud på företaget. De första tre månaderna hade han korttidskontrakt. Men sedan i juni har han inte fått några nya kontrakt att skriva på. Det gör, enligt Transport, att reglerna om allmän visstid inte gäller.

– Du måste avtala specifikt om du ska använda dig av allmän visstid. Om du inte gör det är du helt enkelt tillsvidareanställd, säger Lars Karlsson, ombudsman på avdelning 5 på Transport.

Efter att han både lyft frågan om sin tillsvidareanställning och berättat att han tänkt prata med media har nu Foodora bytt fot. De har erbjudit honom ett nytt korttidskontrakt, något Carlos vägrar att skriva på.

– Jag är tillsvidareanställd så jag tänker inte skriva på något korttidskontrakt.

Marknaden för hemleverans av mat har den senaste tiden exploderat i Sveriges storstäder, En av de första aktörerna var Foodora som i juni 2015 startade i Stockholm.

Arbetet har tidigare berättat att ingen av de fem stora cykelbudsföretagen i Stockholmsområdet har tecknat något kollektivavtal. Just företaget Foodora har tidigare fått utstå kritik, både från cykelbud och fackförbund för låga löner och dåliga arbetsvillkor.

Förarna tjänar 70 kronor i timmen och 20 kronor per leverans. Men enligt Carlos Gomes har antalet leveranser per arbetspass dock sjunkit i takt med att cyklisterna blivit fler. I början kunde han göra omkring 25-30 leveranser på ungefär 4,5 timmar vilket leder till en timlön kring 180 kronor.

Numera, i en större konkurrens om jobben, har lönen sjunkit till omkring 100-110 kronor i timmen i Stockholm. Det är en bra bit under den lägsta lönen på 130 kronor som föreskrivs i kollektivavtalet.

Cyklisterna betalar också allt arbetsmaterial själva som cyklar, reparationer, mobiltelefoner och internetanslutning för att ta emot leveransbeställningarna. Bland annat har Carlos Gomes själv behövt stå för reparation av sin trasiga mobil och vinterdäck till cykeln. Det har också varit stöder av cykeldelar i cykelbudens garage, något han också fått stå för själv.

Uber Eats vill inte teckna kollektivavtal

– På vanliga företag har man jobbmobiler. Varför kan inte vi ha det också?

Han har nu bestämt sig för att säga från

– Man kan inte behandla folk hur som helst. Vi cyklister får inte ens komma på julfesten, berättar Carlos Gomes om klyftan mellan cyklisterna i garaget på Styrmansgatan i Stockholm, och företagsledningen på ett kontor några hundra meter bort.

Enligt Lars Karlsson är anslutningsgraden till facket låg bland cykelbudena, men Transport har ändå en handfull medlemmar på Foodora.

– Många som jobbar där har utländsk bakgrund och kan inte svenska och är väldigt osäkra och rädda, säger han.

Facket arbetar nu för att rekrytera fler medlemmar och eventuellt genomföra ett upprop för att se hur många som är intresserade av ett kollektivavtal. Lars Karlsson menar att en stor del i att ha ett kollektivavtal, bortsett från lönen, är att företaget tvingas till att ha rätt och tillräckliga försäkringar för de anställda.

– Den första biten, om det inte vill ha avtal, är att börja teckna försäkringar. Då har de i alla fall gjort halva biten.

Arbetet har sökt Foodora för kommentarer till arbetsvillkoren och Carlos situation.

INGET SKYDD FÖR UNGA ARBETARE HOS YEPSTR

Lågavlönad arbetskraft erbjuds farliga arbeten som inte ger några meriter när det kommer till att bevisa arbetslivserfarenhet. Den så kallade gigeekonomin växer.

19. november 2018 - 9:34 Av
Janne Bengtsson

– Det stora problemet med den här branschen är att företagen inte erkänner sig som arbetsgivare, säger Jenny Bengtsson.

Gigeekonomin beskrivs ofta som en återgång till 1800-talets daglönarsystem. Jenny Bengtsson, ledarskribent på ETC som studerat följderna av gig-ekonomin, håller delvis med.

– Det stämmer bra, men det är ingen återgång till något daglönarsystem, utan till ett tim- eller i värsta fall minutlönarsystem, säger hon.

– Det här handlar om snabba påhugg för utsatta grupper som bara cementeras in i fortsatt utsatthet.

Ordet gigeekonomi kommer från musikvärlden där musiker kan hoppa in i ett band och göra ett "gig på kvällen". En av de just nu mest centrala aktörerna i gigeekonomin är Jacob Rudbäck, grundare av Yepstr-appen. Den sätter unga mellan 15 och 21 år i förbindelse med olika typer av arbetsköpare.

Det kan handla om allt från att gå ut med hunden till att måla staketet eller huset. Yepstr tar tio procent av den redan låga lön den unga arbetaren får ut, men maskerar det som ett påslag för den som köper de ungas tjänster.

Utifrån sina vardagliga erfarenheter som arbetsmiljöinspektör resonerar Jenny Bengtsson också gärna kring de arbetsmiljömässiga problemen med gigjobben.

PROLETÄREN

Jenny Bengtsson– Det stora problemet med den här branschen är att de som tar in arbetskraften inte erkänner sig själva som arbetsgivare. Det innebär ju att de inte behöver ta något som helst ansvar för vitala delar av arbetsgivarskapet. Till exempel arbetsmiljökraven. Kollar man Yepstrs hemsida så är det ganska tydligt hur företaget ser på dem.

Hemsidan länkar till en av Arbetsmiljöverkets broschyrer om hur unga ska behandlas på jobbet, men länken föregås av en tydlig brasklapp: "Även om Arbetsmiljöverkets regler endast gäller för företag så tycker vi att det ger bra riktlinjer...".

– De gör en fultolkning av arbetsmiljölagen, säger Jenny Bengtsson. Den gäller absolut. Jag har sett att unga utan erfarenhet kan få utföra fasadmåleri, och det kan vara ett farligt jobb – det är inte så länge sedan en arbetare dog efter att ha fallit tre meter.

– Den som blir ersättningsskyldig om något händer är, kortfattat, den som betalar ut lönen och/eller den som leder arbetet. I lagens mening är de som använder sig av Yepstr-appen för att hyra in arbetskraft också arbetsgivare. Och det är klart att det kommer att ske olyckor på ett företag som inte bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete, som inte riskbedömer och som inte har säkerhetsrutiner. Den här branschen måste regleras, och det måste göras snabbt.

Yepstr-bossen Jacob Rudbäck jobbade tidigare på Boston Consulting Group, ökänt för sin inblandning i Nya Karolinska-haveriet i Stockholm. Han startade Yepstr 2016.

Rudbäck fick ekonomisk hjälp av gamle vännen och göteborgsredaren Dan Sten Olsson, god för en förmögenhet på runt 40 miljarder kronor. Idag har Yepstr-appen cirka 30.000 användare.

Företaget riktar in sig mot de grupper som har svårt att få jobb: unga, invandrare och andra som tvingas hoppa från korttidsjobb till korttidsjobb och som behöver fylla ut i lönekuvertet.

Den unga arbetaren är helt i händerna på den som köper hans eller hennes tjänster: efter varje utfört jobb skriver arbetsköparen ett betyg. Det visas automatiskt i appen när den unga söker ett nytt jobb.

Men genom betyget kan arbetsköparen också bedöma arbetarens attityd: den som har synpunkter på lön, arbetstid, hur farligt arbetet är eller på arbetsköparens rasistiska eller sexuella trakasserier, kan sänkas totalt genom en dålig recension på sitt CV.

Den lydiga och tysta arbetaren kan också graderas upp, ungefär som i ett datorspel, och få chans på flera och mer lönsamma jobb.

Det här är inte CV-grundande jobb för det vidare arbetslivet, menar Jenny Bengtsson. Svenskt Näringsliv upprepar ju alltid att det är bättre att ha ett lågavlönat jobb än ett jobb med dåliga villkor. Men det är fel: I slutändan betyder det här att alla som har jobb också får dåliga villkor.